

Dato: 20. januar 2020

**KONKURRENCE- OG
FORBRUGERSTYRELSEN**

ERHVERVSMINISTERIET

Metode til opgørelse af luft i vandselskabers indtægtsrammer

Dette notat beskriver metoden for opgørelse af såkaldt ”luft” i vandselskabers indtægtsrammer. Luft forekommer, når et vandselskabs faktiske omkostninger i et givent år er lavere end det omkostningsniveau, som fremgår af selskabets indtægtsramme. Et sådant vandselskab kan derfor opkræve flere indtægter, end omkostningerne tilsiger.

Der er flere årsager til, at luft kan opstå. Uanset hvad årsagerne er, eller om de er tilsigtede eller berettigede, betegnes forskellen mellem faktiske omkostninger og indtægtsramme samlet set som luft.

Vand- og spildevandsselskaber er monopoler. Monopoler er sjældent effektive, fordi de ikke er udsat for konkurrence. Derfor fastsættes i stedet indtægtsrammer med effektiviseringskrav. Rammerne sætter et årligt loft over selskabernes indtægter, så de på trods af deres monopolkarakter løbende tilskyndes til effektiv drift og at følge med blandt andet produktivtetsudviklingen i resten af samfundet.

Indtægtsrammerne opfylder imidlertid ikke dette formål effektivt, hvis der er luft i indtægtsrammerne, idet effektiviseringskravene i så fald reducerer luften og ikke omkostningerne. Det kan bidrage til, at vandpriserne er unødvendigt høje.

Hvordan luft opstår, hvordan det beregnes og hvad det kan bruges til er beskrevet kort nedenfor.

Hvordan opstår luft?

Der er flere forhold, der giver vandselskaber mulighed for at opbygge luft:

- » Tillæg for omkostninger relateret til anlægsinvesteringer beregnes på baggrund af genanskaffelsespriser og levetider i POLKA. Hvis genanskaffelsesprisen i POLKA er højere end den faktiske pris, som selskabet har erhvervet et anlægsaktiv for, opstår der en forskel mellem de faktiske omkostninger og omkostningerne i den økonomiske ramme. Dermed opstår luft.

- » Hvis et selskab effektiviserer mere, end hvad effektiviseringskravene tilsiger, opnås en såkaldt ekstraordinær effektiviseringsgevinst. Derved bliver omkostningerne lavere end indtægtsrammen. Hvis selskabet samtidig ikke reducerer prisen tilsvarende gevinsten eller investerer beløbet, henlægges den overskydende gevinst i selskabet som en opsparing.
- » Selskaberne kan få tillæg til (dvs. forhøjelse af) indtægtsrammen, fx når de udvider deres forsyningsområde. Tillægget svarer til de faktiske afholdte omkostninger i det første år hertil, men de faktiske omkostninger efter det første år kan afvige fra dette niveau (fx pga. høje opstartsomkostninger, eksponentiel udvikling i erfaringsdannelse mm.). Dermed opstår luft.
- » Hvis omkostninger til tillæg bortfalder, og selskaberne ikke indberetter dette, jf. deres pligt til dette efter § 12, stk. 2 i ØR-bekendtgørelsen, bliver indtægtsrammen ikke justeret nedad tilsvarende bortfaldet. Dermed opstår luft.
- » Forskelle i prisniveau mellem selskabernes faktiske omkostninger og selskabernes indtægtsrammer på anlægssiden kan også generere luft. Selskabernes faktiske anlægsomkostninger i årsregnskaberne er opgjort i et faktisk prisniveau for året, mens tillæg til indtægtsrammerne årligt prisfremskrives. Da der har været en positiv prisudvikling de senere år, vil prisudviklingen isoleret set medføre, at indtægtsrammerne bliver større end de faktiske omkostninger på anlægssiden. Dette genererer luft.
- » Udsving i omkostninger kan betyde, at selskaber i nogle år har omkostninger, der er højere end deres indtægtsramme, og i andre år omvendt have omkostninger, der er lavere end deres indtægtsramme. Dette vil i nogle år generere luft.

Hvad kan selskaberne bruge luften til?

Luft kan både være opkrævet eller ikke opkrævet. Hvis et selskab opkræver sin luft, kan pengene enten henlægges eller anvendes, fx på investeringer. Hvis et selskab ikke opkræver sin luft, forbliver den en uudnyttet opkrævningsret, der dog gradvist falder i takt med, at der stilles effektiviseringskrav til indtægtsrammen.

Eftersom luft ikke nødvendigvis opkræves, er luft ikke et udtryk for en samlet opsparing, men et udtryk for, at indtægtsrammen i et givet år er højere end selskabets omkostninger. En luftberegning er derfor heller ikke en akkumuleret opgørelse.

Alene for spildevandselskaber med en debiteret vandmængde på over 800.000 m³ finder vi for 2018, at den samlede luft er 1,7 mia. kr. Heraf stammer størstedelen fra anlægssiden. Tallet er beregnet på baggrund af spildevandsselskabernes offentliggjorte årsregnskaber for 2018.

Hvordan er luften beregnet?

Til beregningen bruger vi de reguleringsmæssige omkostninger fra selskabernes økonomiske rammer¹ og selskabernes faktiske omkostninger fra samme år. Selskabernes faktiske omkostninger har vi til dels fra selskabernes egne indberetninger til brug for fastsættelse af nye indtægtsrammer (faktiske driftsomkostninger). De resterende oplysninger har vi hentet fra selskabernes offentligt tilgængelige årsregnskaber.

Beregning af luft er opgjort ved følgende metode:

$$\text{Luft} = \text{ØR18} - \text{Faktiske driftsomkostninger} - \text{Faktiske anlægsomkostninger}$$

ØR18: Drifts- og anlægsomkostningerne i de økonomiske rammer består af omkostningerne fra det økonomiske grundlag² samt efterfølgende tillæg til drifts- og anlægsomkostninger.

Faktiske driftsomkostninger: De faktiske driftsomkostninger kommer fra selskabernes egne indberetninger til de økonomiske rammer³, inklusiv driftsomkostninger til periodevise driftsomkostninger.

Faktiske anlægsomkostninger: Selskabernes faktiske anlægsomkostninger i form af de årlige afskrivninger er hentet fra de respektive årsregnskaber. Det er ikke en selvfølge, hvilket tal der skal udgøre selskabets faktiske anlægsomkostninger i en beregning af vandselskabernes luft. Vi har valgt at benytte selskabernes årlige afskrivninger fra de respektive årsregnskaber, da årsregnskabet og herunder afskrivningerne af selskabets aktiver jf. årsregnskabsloven, skal give et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultat⁴. Et selskabs årlige afskrivninger skal dermed give et retvisende billede af de årlige omkostninger forbundet med selskabets aktiver. Beregningen består således af de årlige afskrivninger fra selskabernes årsregnskaber⁵ og de finansielle omkostninger, selskaberne har indberettet til os.

Den samlede luft for spildevandsselskaber i 2018 er på denne baggrund opgjort i mio. kr. nedenfor:

$$\text{Luft} = (3.096_{\text{Drift}} \text{ kr.} + 6.047_{\text{Anlæg}} \text{ kr.}) - 2.970_{\text{Drift}} \text{ kr.} - 4.456_{\text{Anlæg}} \text{ kr.} = 1.717 \text{ kr.}$$

Forbehold:

- » Beregningen er et øjebliksbillede for spildevandsselskaberne i 2018. Det vil sige, vi har ikke hele selskabets reguleringsperiode med i beregningen. Det betyder, at nogle selskaber som led i sin finansielle

¹ Selskaberne modtog deres økonomiske rammer for 2018 i 2017

² Til brug for de økonomiske rammer for 2017 blev der lavet et økonomisk grundlag, se: <https://www.kfst.dk/media/4256/metodenotat-til-nyt-oekonomisk-grundlag.pdf>

³ Omkostningerne i de økonomiske rammer for 2018 er udmeldt i et 2017-prisniveau, men til beregninger foretaget i 2019 er de blevet fremskrevet til 2018-niveau med en faktor 1,0175. Prisfremskrivningen kan ses på vores hjemmeside:

<https://www.kfst.dk/media/54476/pris-og-produktivitetsudvikling-2019.pdf>

⁴ Jf. LBK nr. 838 (Årsregnskabsloven), §11

⁵ Årets afskrivninger, eksklusiv årets nedskrivninger. Derudover indgår afskrivninger af afhændede aktiver ikke.

planlægning kan have udskudt omkostninger til senere i reguleringsperioden – eller til den kommende.

- » Tillæg til indtægtsrammerne gives på baggrund af faktiske afholdte omkostninger. Derfor vil nogle omkostninger afholdt i 2018 ikke fremgå af de økonomiske rammer for 2018, da de endnu ikke har fået et tillæg for dem.